

Opgave 1

Gulden (f) wordt euro (€)

Geld is een ...(1)... aanvaard ruilmiddel. De maatschappelijke geldhoeveelheid in Nederland bestaat uit munten, bankbiljetten en ...(2)... . De komende jaren worden de functies van de gulden overgenomen door de euro. Prijzen worden dan uitgedrukt in euro's zodat de waarde van producten internationaal beter vergeleken kan worden; hier is de functie van de euro als ...(3)... aan de orde. Het invoeren van de euro bevordert de arbeidsverdeling via toename van de ...(4)... op de Europese markt.

1. 3p Wat moet in plaats van de cijfers worden ingevuld om een economisch correcte tekst te krijgen?

bij (1) algemeen / door de overheid / internationaal

bij (2) chartaal geld / giraal geld

bij (3) rekenmiddel / ruilmiddel / spaarmiddel

bij (4) concurrentie / protectie

Opgave 2

De euro is ook geld

De Europese Unie streeft naar een vrij economisch verkeer. Een gemeenschappelijke geldeenheid kan dat vrije verkeer bevorderen. Geld heeft drie functies: ruilmiddel, spaarmiddel en rekenmiddel. Vanaf 1 januari 2002 zal de euro (€) alle functies van de gulden hebben overgenomen, zowel in het chartale als in het girale geldverkeer.

2. 2p De onderstaande uitspraken hebben betrekking op februari 2002. Geef voor elke uitspraak aan of de euro hier de functie heeft van ruilmiddel, spaarmiddel of rekenmiddel.

uitspraak 1:

Ruud bewaart 450 in een blik verborgen op zolder.

uitspraak 2:

Bart koopt een pak koffie en betaalt daarvoor € 2,-.

uitspraak 3:

Karin heeft een aanrijding gehad en de schade aan haar auto bedraagt € 1.250.

uitspraak 4:

Een computer bij Elektro kost € 1.150,- en dezelfde computer bij Dyna kost € 1.050,-.

3. 2p De onderstaande uitspraken hebben betrekking op februari 2002. Geef voor elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

uitspraak 1:

Eurobankbiljetten behoren tot de chartale geldhoeveelheid.

uitspraak 2:

Chartaal geld heeft een vaste nominale waarde.

uitspraak 3:

De waarde van giraal geld wordt door de overheid gegarandeerd.

uitspraak 4:

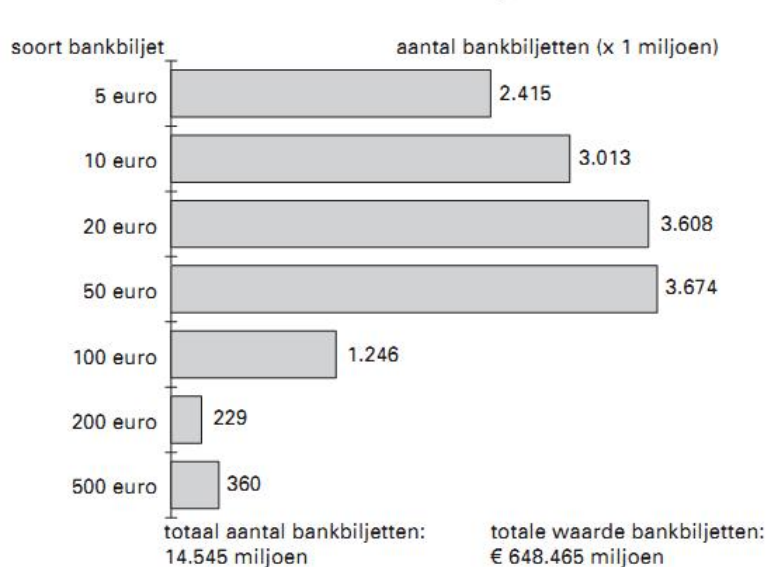
Een betaling via de pinautomaat in een winkel is een girale betaling.

Opgave 3

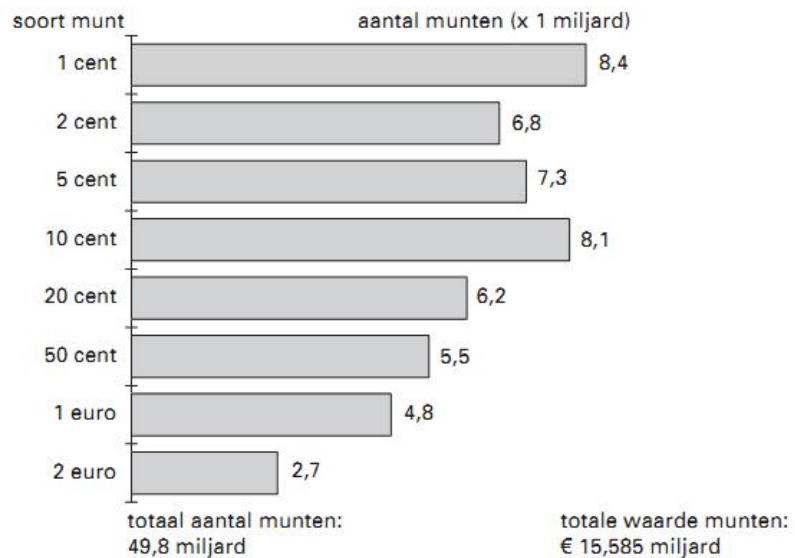
De euro rolt

Op 1 januari 2002 nam de euro de geldfuncties over van de valuta's van de 12 deelnemende landen en gingen ruim 300 miljoen Europeanen met de euro betalen. Voor de introductie van de euro moesten miljarden eurobankbiljetten en euromunten worden geproduceerd. Voor veel mensen was het wel even wennen hun boodschappen in de winkel met euro's te betalen. Ook maakten sommige winkeliers van de overgang op de euro gebruik om hun prijzen te verhogen. Toch noemden de verantwoordelijke ministers de introductie van de euro een succes.

geproduceerde eurobankbiljetten voor de introductie van de euro in januari 2002

geproduceerde euromunten voor de introductie van de euro in januari 2002

Hieronder staan twee uitspraken over de introductie van de euro:

uitspraak 1:

De totale waarde van de geproduceerde € 500,- biljetten is kleiner dan de totale waarde van de geproduceerde € 100,- biljetten.

uitspraak 2:

Er zijn minder € 5,- biljetten geproduceerd dan € 2,- munten.

4. 2p Geef voor elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Met de overgang van de nationale valuta's naar de euro verandert de ...(1)... waarde van het geld. De mensen gaan met de nieuwe euro in de winkel hun boodschappen betalen; er is dan sprake van ...(2)... ruil. Als na de introductie van de euro de prijzen in de winkel stijgen, ...(3)... de ...(4)... waarde van de euro.

5. 2p Wat moet in plaats van de cijfers worden ingevuld om een economisch correcte tekst te krijgen?
- bij (1) nominale / reële
  - bij (2) directe / indirecte
  - bij (3) daalt / stijgt
  - bij (4) nominale / reële

De euro vervult de functie van ruilmiddel, spaarmiddel en rekenmiddel. Hieronder staan vier situaties waarin de euro een bepaalde functie vervult.

situatie 1:

Een autohandelaar stelt de verkoopprijs van een auto vast op € 12.450,-.

situatie 2:

Een lening wordt omgezet van f 85.420,- in € 38.761,91

situatie 3:

Mevrouw Van Dalen koopt een jas voor € 130,-.

situatie 4:

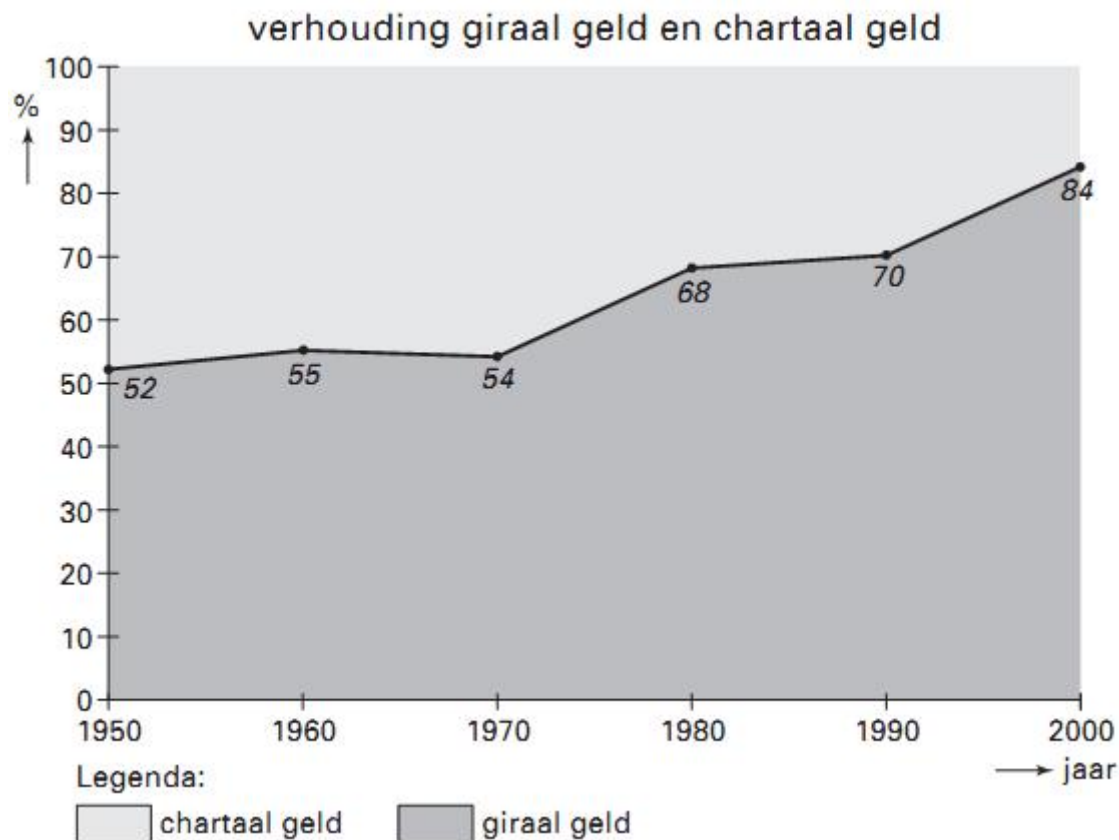
Peter stort elke maand € 20,- op een junior beleggingsrekening.

6. _{2p} Geef voor elke situatie aan welke geldfunctie de euro in die situatie vooral vervult.

Opgave 4

Blijft geld wel rollen?

In 1960 bedroeg de totale geldhoeveelheid in Nederland € 5,129 miljard. In de jaren zeventig van de vorige eeuw gingen overheid en bedrijfsleven er massaal toe over de salarissen giraal te betalen. De Nederlandsche Bank (DNB) juichte dat toe: het betalingsverkeer zou goedkoper en veiliger worden. DNB vond dat belangrijk, omdat het betalingsverkeer een steeds grotere omvang kreeg: in 2000 was de totale geldhoeveelheid in Nederland 24 keer zo groot als in 1960. Volgens DNB zal dankzij de ontwikkeling van de computertechniek de opmars van moderne betaalvormen zoals chippen en pinnen de komende jaren verder doorgaan.

7. _{1p} Hoe blijkt uit de figuur dat overheid en bedrijfsleven in de jaren zeventig de salarissen massaal giraal gingen betalen?
8. _{2p} Bereken de girale geldhoeveelheid in 2000.
9. _{2p} Wat zal er in de toekomst volgens DNB gebeuren met het aandeel van het girale geld in de totale geldhoeveelheid? Verklaar het antwoord.

Opgave 5

Zorgen voor de bankpresident?

Nederlanders besteedden in de jaren 1996-1998 fors. Zoals de tabel laat zien is de totale geldhoeveelheid in die periode sterk gegroeid. Tegenover de groei van de totale geldhoeveelheid stond een groei van de productie. Toch maakte de president van de centrale bank zich zorgen over de vraag of hij de centrale doelstelling van de bank (prijsstabiliteit) wel kon realiseren.

(miljoenen euro's)	1996	1997	1998
chartaal geld	17.363	18.997	18.506
giraal geld	<u>83.593</u>	.....	<u>107.243</u>
totale geldhoeveelheid	100.956	.....	125.749
nationaal product	340.827	360.735	381.013

In 1997 bedroeg het aandeel van de chartale geldhoeveelheid in de totale geldhoeveelheid 17,33%.

10. ^{2p} Bereken de girale geldhoeveelheid in 1997.

EINDE

ANTWOORDEN

Opgave 1

1. 3p bij (1) algemeen
bij (2) giraal geld
bij (3) rekenmiddel
bij (4) concurrentie
Indien 4 van de 4 goed: 3p
Indien 3 van de 4 goed: 2p
Indien 2 van de 4 goed: 1p

Opgave 2

2. 2p uitspraak 1: spaarmiddel
uitspraak 2: ruilmiddel
uitspraak 3: rekenmiddel
uitspraak 4: rekenmiddel
Indien 2 of 3 van de 4 juist: 1p
Indien 1 van de 4 juist: 0p

3. 2p uitspraak 1: juist
uitspraak 2: juist
uitspraak 3: onjuist
uitspraak 4: juist
Indien 2 of 3 van de 4 juist: 1p
Indien 1 van de 4 juist: 0p

Opgave 3

4. 2p uitspraak 1: onjuist
uitspraak 2: juist
5. 2p bij (1) nominale
bij (2) indirecte
bij (3) daalt
bij (4) reële

Indien 3 van de 4 juist: 1p
Indien 1 of 2 van de 4 juist: 0p

6. 2p situatie 1: rekenmiddel
situatie 2: rekenmiddel
situatie 3: ruilmiddel
situatie 4: spaarmiddel
Indien 3 van de 4 juist: 1p
Indien 1 of 2 van de 4 juist: 0p

Opgave 4

7. 1p Uit het antwoord moet blijken, dat in de jaren zeventig het aandeel van het girale geld in de totale geldhoeveelheid snel steeg.
8. 2p • totale geldhoeveelheid in 2000: $24 \times \text{€ } 5,129 \text{ miljard} = \text{€ } 123,096 \text{ miljard}$
• girale geldhoeveelheid in 2000: $0,84 \times \text{€ } 123,096 \text{ miljard} = \text{€ } 103,401 \text{ miljard}$
9. 2p Het aandeel zal groeien. Uit de verklaring moet blijken, dat de genoemde moderne betaalvormen (chikken en pinnen) voorbeelden van girale betaalvormen zijn.

Opgave 5

10. 2p $(18.997 \div 17,33) \times 100 = 109.619$
 $109.619 - 18.997 = 90.622$

EINDE